

31.8.2005

85/4/04

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

MIELISAIRAALAAN KULJETETTAVAN POTILAAN LÄÄKITSEMINEN HÄNEN TAHDOSTAAN RIIPPUMATTA

1
KANTELU

Kantelija pyysi 29.10.2003 lähettämissään kirjeissä eduskunnan oikeusasiamiestä selvittämään, meneteltiinkö hänen toimittamisessaan Pitkänien sairaalaan lainmukaisesti ja oliko hänen hoitonsa ja kohtelunsa sairaalassa lainmukaista. Kantelija vaati myös vahingonkorvausta hänelle ja hänen tyttärelleen aiheutuneista kuluista sekä korvausta vapaudenriistosta.

3
RATKAISU

Terveyskeskuslääkärin menettely

Käsitykseni mukaan terveyskeskuslääkärin menettelyä ei ole pidettävä lainvastaisena. Nähdäkseni hän toimi tässä tapauksessa vallinneet asianhaarat huomioon ottaen pakkotilassa antaessaan kantelijalle injektio vastoin tämän tahtoa, vaikka kantelijaa ei vielä tuossa vaiheessa ollut otettu tarkkailuun mielenterveyslain mukaisesti.

Korostan kuitenkin, että mielenterveyslain tai potilaslain perusteella potilasta ei saa lääkittää hänen tahdostaan riippumatta tilanteessa, jossa häntä ollaan kuljettamassa sairaalaan tarkkailtavaksi.

Esitys sosiaali- ja terveysministeriölle

Esitän sosiaali- ja terveysministeriölle, että se selvittäisi, onko mielenterveyslakia syytä täsmentää säännöksillä, jotka koskevat potilaan lääkitsemistä tämä tahdosta riippumatta tilanteessa, jossa häntä ei vielä ole otettu tarkkailuun mielenterveyslain mukaan.

Tampereen yliopistollisen sairaalan menettely

Minulla ei ole aihetta epäillä, että Tampereen yliopistollinen sairaala olisi

menetellyt lainvastaisesti määrätessään kantelijan tahdosta riippumattomaan hoitoon.

Käsitykseni mukaan sairaala ei menetellyt lainvastaisesti myöskään kantelijan hoidon aikana. Totean kuitenkin, että tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa sairaalahoidossa oleva potilas ei tarvitse lupaa soittaakseen oikeusavustajalleen. Sairaala ei myöskään voi siirtää hoitovastuutaan potilaan omaiselle tämän loman ajaksi.

- - -

Vahingonkorvausta koskevat vaatimukset

Eduskunnan oikeusasiamiehen toimivaltaan ei kuulu määrätä vahingonkorvauksia maksettaviksi.

4

PERUSTELUT

4.1

Hoitoon toimittaminen

4.1.1

Tapahtumat

Liikkuvan poliisin poliisipartio sai 21.11.2002 hälytystehtävän, jonka mukaan kantelija oli käyttäytynyt aggressiivisesti kotipalvelun henkilökuntaa kohtaan. Poliisipartio otti yhteyden - - - terveyskeskuslääkäriin, joka pyysi tuomaan kantelijan terveysasemalle psykiatrisen tilan arviointia varten. Tutkimuksen perusteella terveyskeskuslääkäri laati kantelijalle tarkkailulähetteen tahdosta riippumatonta sairaalahoitoa varten. Poliisit olivat läsnä koko tutkimuksen ajan.

Terveyskeskuslääkäri kertoi selvityksessään, että kantelija yritti vastaanoton aikana kahdesti käydä hänen kimppuunsa. Ambulanssiin siirrettäessä kantelija potki ja raapi niin että kaksi poliisia ja kaksi ambulanssimiestä eivät pärjänneet tilanteessa. Tässä vaiheessa lääkäri antoi kantelijalle lyhytvaikutteisen neurolepti-injektion lihakseen (Serenase 4 mg), minkä jälkeen tämä rauhoittui välittömästi ja käveli talutettuna ambulanssiin. Hänet kuljetettiin ambulanssilla sairaalaan paareihin sidottuna. Toinen poliisimiehistä lähti sairaautoon mukaan kuljetuksen varmistamiseksi.

4.1.2

Keskeiset oikeussäännökset

Perusoikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen

Perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua ilman laissa säädettyä perustetta. Sama vaatimus sisältyy

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa säädetyn yksityiselämän suojaa koskevaan säännökseen, jonka katsotaan suojaavan myös fyysistä koskemattomuutta.

Potilaan hoitoa koskevat säännökset

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, jälj. potilaslaki) 6 §:n 1 momentissa säädetään, että potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Jos potilas kieltäytyy tietystä hoidosta tai hoitotoimenpiteestä, häntä on mahdollisuuksien mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla. Säännöksen 4 momentin mukaan potilaan tahdosta riippumattomasta hoidosta on voimassa, mitä siitä säädetään mielenterveyslaissa.

Potilaan perusoikeuksien rajoittamisesta säädetään mielenterveyslain 4 a luvussa (1423/2001). Tämän luvun 22 b §:n mukaan potilaalle saadaan tietyin edellytyksin suorittaa hoitotoimenpiteitä, kuten lääkkeen antamista, hänen psyykkisen sairautensa hoitamiseksi hänen tahdostaan riippumatta. Säännös koskee kuitenkin vain tarkkailuun otettua taikka hoitoon tai tutkimukseen määrättyä henkilöä.

Poliisin antama virka-apu

Mielenterveyslain (1116/1990) 31 §:ssä säädetään, että jos terveyskeskuksen tai sairaanhoitopiirin lääkäri katsoo, että 8 §:ssä tarkoitetun henkilön kuljettamisessa terveyskeskukseen, sairaalaan tai muuhun sairaanhoidon toimintayksikköön tarvitaan kuljetettavan väkivaltaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi terveydenhuoltoalan ammattikoulutuksen saaneen saattajan lisäksi muukin saattaja, poliisi on velvollinen avustamaan kuljetuksessa. Virka-apua antaessaan poliisimiehellä on poliisilain (493/1995) 27 §:n mukaan oikeus käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina.

Hätävarjelu ja pakkotila

Rikoslain mukaan hätävarjelu ja pakkotila saattavat oikeuttaa muutoin lainvastaisena pidettävän teon. Tapahtuma-aikana näistä tilanteista säädettiin rikoslain 3 luvun 6 ja 10 §:ssä seuraavasti:

3 luvun 6 §

Jos joku, suojelluksensa itseään tahi toista taikka omaansa tai toisen omaisuutta aloitetulta tahi kohta päätä uhkaavalta oikeudettomalta hyökkäykseltä, on tehnyt teon, joka, vaikka muuten rangaistava, oli hyökkäyksen torjumiseksi välttämätön; älköön häntä tästä hätävarjeluksesta rangaistukseen tuomittako.

3 luvun 10 §

Jos joku, pelastaaksensa itseään tahi toista taikka omaansa tai toisen omaisuutta pakottavasta vaarasta, on tehnyt rangaistuksenalaisen teon, ja jos pelastus ilman sitä olisi ollut mahdoton; tutkikoon oikeus, teon ja asianhaarain

mukaan, onko hän teostaan jääpä rankaisematta, vai onko hän siitä ansainnut täyden tahi 2 §:n 1 momentin mukaan vähennetyn rangaistuksen.

Rikoslain muutoksella 515/2003 säännöksiä on muutettu seuraavasti.

4 luvun 4 §

Hätävarjelu. Aloitettun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet.

Jos puolustuksessa on ylitetty hätävarjelun rajat (hätävarjelun liioittelu), tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos olosuhteet olivat sellaiset, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon hyökkäyksen vaarallisuus ja yllätyksellisyys sekä tilanne muutenkin.

4 luvun 5 §

Pakkotila. Muun kuin edellä 4 §:ssä tarkoitetun, oikeudellisesti suojattua etua uhkaavan välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen teko on pakkotilatekona sallittu, jos teko on kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet.

Jos oikeudellisesti suojatun edun pelastamiseksi tehtyä tekoa ei ole 1 momentin perusteella pidettävä sallittuna, tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos tekijältä ei kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat.

Rikosoikeudessa noudatettavan lievemmän lain periaatteen mukaan sovelletaan uutta lakia, jos se johtaa lievempään lopputulokseen kuin vanha laki. Vastuuvapausperusteiden soveltamisedellytykset säilyivät kuitenkin lainuudistuksessa olennaisesti samansisältöisinä kuin miten niitä oli oikeuskäytännössä vakiintuneesti tulkittu.

4.1.3

Lääninhallituksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen lausunnot

Lääninhallitus totesi lausunnossaan, että neurolepti-injektiohoito on poikkeuksellista psykiatriseen hoitoon lähetettäessä. Se katsoo kuitenkin, että ko. tilanteessa injektion antaminen oli perusteltua.

Pyysin Terveystieteiden tutkimuskeskukselta erikseen lausuntoa siitä, oliko injektion antaminen kyseessä olevassa tapauksessa oikeustieteiden tutkimuskeskuksen mielestä oikeutettua hätävarjeluna tai pakkotilana taikka muulla tavalla perusteltavissa.

Oikeusturvakeskus hankki asiassa lausunnon oikeustiedettä edustavalta pysyvältä asiantuntijaltaan, professori Raimo Lahdelta ja totesi lausuntonaan muun muassa seuraavaa.

Silloin kun on kysymys lääkärin määräämästä lääkitykseen tarkoitetun keinoon käyttämisestä, on teon puolustettavuuden arvioinnissa otettava erityisesti huomioon lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön toimintaa ohjaavat oikeussäännöt ja eettinen normisto.

Esimerkiksi YK:n vuodelta 1991 olevissa mielenterveyshäiriöistä kärsivien henkilöiden suojaamista koskevista periaatteista ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksia ja biolääketiedettä koskevassa yleissopimuksessa edellytetään, että potilaalle ilman tämän suostumusta annettavan lääkityksen on oltava potilaan terveydentilan kannalta perusteltua. Lääkitystä ei saa määrätä rangaistukseksi tai muiden hyödyttämiseksi (*for the convenience of others*). Tämän periaate ilmenee myös mielenterveyslain 4 a luvun 22 b §:n 2 momentin säännöksestä. Sen mukaan potilaan psyykkisen sairauden hoidossa saa käyttää vain sellaisia lääketieteellisesti hyväksyttäviä tutkimus- ja muita hoitotoimenpiteitä, joiden suorittamatta jättäminen vakavasti vaarantaa hänen tai muiden terveyttä tai turvallisuutta. Myös toisten henkilöiden terveys ja turvallisuus saadaan ottaa huomioon, mutta silloinkin hoitotoimenpiteen on oltava lääketieteellisesti hyväksyttävä.

Silloinkin kun yleisen hätävarjelu-oikeuden soveltamisedot ovat olemassa, on lääkärin suorittaman lääkitys- tai muun toimenpiteen puolustettavuutta harkittaessa eräänlaisena lisästandardina otettava huomioon terveydenhuollon ammattihenkilöstöä ohjaavat normistot. Niistä saattaa johtua lisävaatimuksia teon puolustettavuutta arvioitaessa, kuten vaatimus lääketieteellisesti perustellusta toimenpiteestä ja vaatimus ihmisarvoa loukkaavien toimenpiteiden kiellosta (ns. kaksoisstandardi).

Oikeusturvakeskuksen näkemyksen mukaan kantelijan tapauksessa on perusteita sille, että neurolepti-injektion antanut terveystieteiden keskuksen lääkäri on toiminut hätävarjelutilanteessa, ja että hänen tekonsa on myös puolustettava myös edellä mainittujen lisäedellytysten (kaksoisstandardin) kannalta.

4.1.4

Lääkärin menettelyn arviointi

Perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen saadaan puuttua vain lain nojalla. Mielenterveyslain 4 a luvun mukaan potilasta saadaan lääkittää hänen tahdostaan riippumatta vasta sen jälkeen, kun hänet on otettu sairaalassa tarkkailuun.

Potilaslain 6 §:ssä säädetään, että hoidosta kieltäytyvää potilasta on *mahdollisuuksien* mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan (korostus tässä). Käsitykseni mukaan potilaslaissa säädetään kuitenkin hoidon edellytyksenä olevasta potilaan suostumuksesta, eikä potilasta tämän lain nojalla

voida hoitaa vastoin hänen tahtoaan.

Edellä kerrotun perusteella totean, että mielenterveyslaissa tai potilaslaissa ei ole säännöksiä, jotka olisivat oikeuttaneet terveyskeskuslääkärin lääkitsemään kantelijaa tämän tahdosta riippumatta tilanteessa, jossa kantelijaa oltiin vasta kuljettamassa sairaalaan.

Seuraavassa tarkastelen kysymystä, voidaanko terveyskeskuslääkärin menettelyä kuitenkin pitää hätävarjeluna tai pakkotilana.

Hätävarjelu merkitsee sellaisen lainvastaisen teon suorittamista, joka on tarpeen oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi. Kun otetaan huomioon, että vastaanottotilanteessa oli läsnä kaksi poliisimiestä, pidän kyseenalaisena, oliko injektion antaminen tarpeen lääkärin itsensä, poliisimiesten tai ambulanssikuljettajien suojelemiseksi. Vain tällä edellytyksellä lääkärin menettelyä voitaisiin käsitykseni mukaan pitää hätävarjeluna.

Pakkotila tarkoittaa tilannetta, jossa oikeudellisesti suojatun edun pelastamiseksi pakottavasta vaarasta joudutaan uhraamaan toinen oikeudellisesti suojattu etu. Pakkotila voi syntyä myös tilanteessa, jossa asianomainen vaarantaa omia etujaan, kuten terveyttään (Backman, E., Pakkotila ja velvollisuuksien kollisio rikosoikeudessa, Lakimies 3/2004, s. 399). Pakkotilassa suojataan arvokkaampana pidettävää etua, joten se edellyttää etujen välistä punnintaa. Lisäksi vaaran torjumiseksi suoritetun teon on oltava kokonaisuutena arvioiden puolustettava.

Nyt kyseessä olevassa tilanteessa oli käytettävissä lainmukainen menettely, koska poliisi oli velvollinen antamaan kuljetustilanteessa virka-apua ja poliisilla on poliisilain mukaan oikeus käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Kuten olen edellä todennut, en pidä uskottavana, etteikö kaksi poliisimiestä olisi pystynyt huolehtimaan vuonna 1935 syntyneet naispotilaan kuljettamisesta sairaalaan, vaikka tämä olikin aggressiivinen.

Toisaalta kantelijan taltuttamiseksi tarvittavat voimakeinot olisivat nähdäkseni voineet aiheuttaa hänelle vakavaa, jopa pysyvää vahinkoa. Vahingon vaaraa lisäsi se, että kuljetettava matka terveyskeskuksesta sairaalaa oli huomattavan pitkä. Käsitykseni mukaan kantelijan turvallisuuden ja terveyden kannalta olikin kyse sellaisesta pakottavasta vaaratilanteesta, jota pakkotilasäännöksissä tarkoitetaan. Mielestäni lääkärin antama injektio merkitsi tässä tilanteessa lievempää ja inhimillisempää puuttumista kantelijan ruumiilliseen koskemattomuuteen kuin hänen taltuttamisensa voimakeinoin. Pidän lääkärin toimenpidettä sen vuoksi tarpeellisena ja puolustettavana. Kun otetaan huomioon, että injektion antaminen on todettu lääketieteellisesti perustelluksi, toimenpide oli puolustettava myös Terveystieteiden tutkimuskeskuksen lausunnossa esitetyn kaksoisstandardin mukaan.

Edellä kerrotun perusteella katson terveyskeskuslääkärin toimineen pakkotilassa. Tämän vuoksi en pidä hänen menettelyään lainvastaisena.

Korostan kuitenkin, että mielenterveyslain tai potilaslain perusteella potilasta ei saa lääkittää hänen tahdostaan riippumatta tilanteessa, jossa häntä ollaan kuljettamassa sairaalaan tarkkailtavaksi.

4.1.5

Lainsäädännön täsmentäminen

Mielenterveyslain vuonna 2001 uudistetut säännökset potilaan lääkitsemisestä hänen tahdostaan riippumatta koskevat vain tarkkailuun otettua taikka hoitoon tai tutkimukseen määrättyä potilasta. Soveltamisalan rajoitusta ei perustella uudistuksen esitöissä. Nähdäkseni nyt käsillä olevaa kysymystä ei ole säädösvalmistelussa arvioitu uusien perusoikeuksiin asettamien vaatimusten kannalta.

Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen puuttumisen on perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan perustuttava lakiin, joka on riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen. Tämän vuoksi pidän ongelmallisena, että edellä kuvatun tilanteen sääntely perustuu hätävarjelu- ja pakkotilasäännösten soveltamiseen. Tämän kanteluratkaisun perustella ei ole mahdollista arvioida, kuinka usein näitä tilanteita käytännössä esiintyy. Esitän sen vuoksi sosiaali- ja terveysministeriölle, että se selvittäisi, onko lainsäädäntöä syytä täsmentää.

4.2

Hoitoon määrääminen

Kantelija valitti Tampereen yliopistollisen sairaalan psykogeriatrisen osaston apulaisylilääkäriä 25.11.2002 tekemästä hoitoonmäärämisestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, mutta peruutti myöhemmin valituksensa.

Korostan, että hoitoonmääräämistä koskevaan päätökseen on ensisijaisesti haettava muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Olen kuitenkin perehtynyt hoitoonmääräämiseen liittyviin asiakirjoihin. Niiden perusteella en katso, että asiassa olisi tältä osin aihetta epäillä lainvastaisesta menettelyä tai velvollisuuksien laiminlyöntiä.

4.3

Hoito Tampereen yliopistollisessa sairaalassa

4.3.1

Tapahtumat

Kantelija oli hoidettavana Tampereen yliopistollisen sairaalan psykogeriatrian klinikan osastolla 21.11.2002–23.12.2002. Hoidon alkaessa hänet asetettiin tarkkailuun. Lisäksi hänet eristettiin aggressiivisuuden ja arvaamattomuuden vuoksi. Eristys päättyi seuraavana aamuna klo 9.00, jolloin se oli kestänyt 14,5 tuntia. Eristyksen jälkeen kantelijalle annettiin tietoa tarkkailuajasta ja sen päättymisestä sekä mielenterveyslaista. Hänelle annettiin myös lupa soittaa lakimiehelleen.

Tarkkailuajan jälkeen kantelijalle tehtiin tarkkailulausunto ja hoitoonmääräämispäätös 25.11.2002. Kantelija valitti päätöksestä hallinto-oikeuteen ja hän teki myös potilasvahinkoilmoituksen. Tahdosta riippumaton hoito jatkui hoitojakson loppuun asti. Tänä aikana hänen liikkumistaan rajoitettiin ja hänen yhteydenpitoaan tyttärensä rajoitettiin 29.11.–13.12.2002. Kantelijalle annettiin 1.12.2002 injektio vastoin hänen tahtoaan, kun hän oli uhkaavasti huutamalla pelästyttänyt muita potilaita.

Kantelijan tytär nouti hänet lomalle 19.12.–23.12.2002. Potilaskertomuksen merkintöjen mukaan tyttärelle tähdennettiin, että koska kantelijasta oli tehty pidättävä hoitopäätös, siirtyi vastuu potilaasta loman ajaksi omaisille. Hänelle kerrottiin myös, että jollei potilas palaa lomalta, poliisilta pyydetään virka-apua hänen palauttamisekseen. Potilas ja tytär sitoutuivat loman ehtoihin.

4.3.2

Arviointi

Lääninhallitus katsoo, että kantelijaan osastonhoidon aikana kohdistetut rajoitukset ovat olleet perusteltuja ja niistä on tehty asianmukaiset merkinnät potilasasiakirjoihin. Yhdyn tähän lääninhallituksen näkemykseen. Totean myös, että kantelija peruutti Hämeen hallinto-oikeuteen tekemänsä yhteydenpidon rajoittamista koskevan valituksen. Korostan, että yhteydenpidon rajoituksiin on ensi sijassa haettava muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Vaikka siis en katso, että kantelijaan olisi sairaalahoidon aikana kohdistettu lainvastaisia rajoituksia, kiinnitän kuitenkin sairaalan huomiota seuraaviin, psykiatrisen potilaan oikeusasemaan liittyviin näkökohtiin.

Mielenterveyslain 22 j §:ssä oleva kielto rajoittaa potilaan yhteydenpitoa oikeusavustajaansa koskee myös tilannetta, jossa potilas yrittää hankkia itselleen avustajan. Tämän vuoksi potilas ei tarvitse puhelinsoittoon sellaista "lupaa" kuin selvityksissä annetaan ymmärtää. Viittaan tältä osin 26.8.2004 antamaani päätökseen, joka löytyy oikeusasiamiehen verkkosivuilta (www.oikeusasiamies.fi, - oikeusasiamiehen ratkaisut - päätökset, hae diaarinumerolla 3104).

Saaduista selvityksistä ei käy tarkemmin ilmi, millä tavalla sairaalan vastuun kantelijasta katsottiin siirtyneen hänen tyttärelleen 19.12.–23.12.2002 pidetyn loman ajaksi. Korostan, että terveydenhoitoviranomaisten hoitovastuuta potilaasta ei voida siirtää omaisille. Viittaan tältä osin ratkaisuuni 27.2.1996, joka sisältyy eduskunnan oikeusasiamiehen toimintakertomukseen vuodelta 1996 (s. 130).

Saatan edellä kohdassa 3 ja 4.1 esittämäni käsityksen terveyskeskuslääkärin ja
- - - kansanterveystyön kuntayhtymän johtavan lääkärin tietoon. Tässä
tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Saatan edellä kohdassa 3 ja 4.3 esittämäni käsityksen Tampereen yliopistollisen
sairaalan johtavan lääkärin tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle
jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Teen edellä kohdassa 3 ja 4.1.5 mainitussa asiassa esityksen sosiaali- ja
terveysministeriölle (2401/2/05).

- - -